

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

4. An in censura ferenda necessario requiratur monitio? Et an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum iudicij, sed per modum defensionis ad defendendum in proprium, requiratur monitio? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

non sufficit dubium adhuc prudens denunciationis, sed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis.

RESOL. IV.

An in censura ferenda, necessario requiratur monitio?

Et an, quando excommunicatio fertur à prelato, non per modum iudicii, sed per modum defensionis, ad defendendum jus proprium, requiratur monitio?

Et an requiratur monitio ad valorem aliarum censurarum, ut suspensionis, interdicti, &c. Ex part. 5. tract. 9. Refol. 18.

Sup. inf. in
Ref. 8.

S. 1. Prima opinio est Victorie in sum. de Sacram. agendo de excomm. n. 6. Soti in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. Ledesma 2. p. q. 23. art. 3. qui affirmant non quidem requiri trinam, vel binam monitionem precedentem, ut excommunicatio sit valida, requiri tamen necessariò aliquam monitionem præviam, alioquin inutilem esse excommunicationis censuram. Probatur ex c. Romana de sententia excomm. in 6. ubi id videtur definitum. Probatur secundo ex Matth. 18. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & publicanus. Vbi non datur Ecclesiæ potestas ad excommunicandum nisi pro contumacia contra præcepta Ecclesiæ. Non datur autem contumacia nisi præcedat apta admonitio.

2. Secunda opinio est negans, scilicet non requiri monitionem ad censuræ essentiam, quam tenet glossa in c. Romana, citata, & Panorm. in cap. sacro de sententia excomm. Felinus, in c. cum sit Romana, de appellationibus, num. 15. & alij juris interpretes, quos citat Cajetanus 2. 2. quest. 69. art. 2. Item Cordub. lib. de ignorantia, q. 27. Michaël de Palatio, in 4. dist. 18. disp. 4. Almainus, de potestate Ecclesiæ cap. 20. & probatur 1. ad Corin. 5. ubi Paulus excommunicavit incestuosum pro peccato omnino præterito, nec legitur illum prius fuisse admonitum.

3. Hanc sententiam prorsus tenendam esse puto, quia Ecclesia aliter facientem privavit ingressu Ecclesiæ, & divinis officiis per menssem: præcipit Superiori, ut talem censuram sine difficultate relaxet, quod minime esset per se necessarium, si valida non fuisset. Et ita docent Cornejo in 3. part. tr. 5. de cens. in gen. disp. 5. dub. 2. & Coninch. de Sacram. disp. 13. dub. 9. num. 78. qui respondent ad superius pro affirmativa sententia adducta.

4. Notandum est tamen, docere Præpositum in 3. part. q. 1. de cens. in genere, dub. 12. num. 83. probabile esse non requiri monitionem ad valorem aliarum censurarum, ut de suspensione potest colligi ex cap. tam litteris, in fine, de testibus, ubi fertur sine ulla monitione. Sed de hoc vide Villalobos, in sum. tom. 1. tract. 16. diff. 8. num. 6. ubi sic ait: [Ha se de advertit aqui grandemente que algunas vezes la suspension no se pone por via de censura, sino por via de pena, como si el Obispo suspendiese à un Clerigo por un delito, que cometio. Y en tal caso no es propriamente censura, que no se pone para que dexe la contumacia, sino para castigarle del delito pasado, y que se pueda poner desta manera, lo diremos abaxo, y lo dicen comunmente los DD. y lo mismo es del interdicho personal especial, aunque no del general, porque esse ni està en uso, ni es necessario: y lo mismo diremos en la dificultad siguiente de la descomunion respeto del sumo Pontifice, mas no respecto de los demas Prelados, aunque muchos tienen lo contrario. Supuesto esto se ha de dezir, que quando estas penas se ponen, no como censuras, sino tan solamente como penas, no es menester

que preceda alguna amonicion, como tampoco lo es menester en otras penas.] Ita doctissimus Villalobos, cui adde Hurtadum, de cens. in genere, difficultat. 18. num. 8.

5. Sed hic non est relinquenda difficultas, an quando excommunicatio fertur à Prelato non per modum iudicii, sed per modum defensionis ad defendendum jus proprium, requiratur monitio? Aliqui juris periti docent in hoc eventu non esse necessariam monitionem. Pro hac opinione aliquos refert Covarruvias infra citandus, & eam sequitur Vgolinius, tabula 1. de cens. lib. 2. cap. 18. quia tunc excommunicatio non est à iudice ut iudex, sed ut à persona privata defendente suum jus. Probatur etiam ex cap. de liti, de sent. excomm. Sed contrariam sententiam docet Covarruvias, in cap. Alma mater 1. part. relect. 6. 9. cum aliis Doctoribus & sequitur P. Viquez, dub. 12. ci. num. 5. P. Suarez, disputat. 3. quia iura nullam talem faciunt exceptionem, & in cap. de liti, ci. nihil contra hoc dicitur: & hoc etiam docet Turrian. de cens. lib. 2. disp. 18. dub. 5.

6. Non desinam etiam hic adnotare dubium, de quo his diebus interrogatus fui, nempe, an si à iure decreta sit excommunicatio, vel alia censura, non lata, sed ferenda sententia, verbi gratia, qui tale crimen commiserit, excommunicetur, suspendatur, &c. an inquam, in tali iudex contra reum convictum possit procedere ad excommunicationem ei infligendam sine alia monitione. Panormitanus, in cap. cum sit Romana, num. 28. de appellat. & affirmativè respondet Sanchez, de matrim. tom. 1. lib. 2. disputat. 24. num. 28. & Avila, part. 1. cap. 5. disputat. 1. dub. 5. concl. 1. ubi ait: In tali casu iudicem licitè posse ferre sententiam excommunicationis sine alia monitione, sed melius faciet si præmittat unam saltem monitionem. Ita Avila, qui citat Covarruvias, in cap. Alma mater 1. part. 8. num. 5. quibus ego addo Bonacinam, de cens. disputatio prima, quest. 1. punct. 9. numer. 3. quia, ait ille, adeest sufficiens admonitio ex parte iudicis, & sufficiens contumacia ex parte delinquentis, qui novit prohibitionem sub pena censura ferendæ, quia non est major ratio, cur ad ferendam ipso facto censuram antea comminatorie latam, nova requiratur admonitio distincta à prohibitione, non autem requiratur, dum præceptum, vel prohibitio edita est sub pena censura ipso facto: sed ad hanc non requiritur nova publicatio: ergo neque ad illam. Et hanc sententiam probabilem putat Cornejo, in 3. part. tractat. 5. de cens. in gen. disputatio 5. dub. 2.

7. Sed mihi contraria sententia magis placet, quam tuetur Cornejo, loco citato, cum Hurtado, de cens. in com. difficultat. 8. numer. 79. & Suarez, disputatio 3. sect. 10. numer. 19. quod colligitur ex cap. reprehensibilis, de appellat. ubi sic habetur: Nec Prelati (nisi canonica monitione præmissa) suspensionis, vel excommunicationis sententiam ferunt in subiectos, nisi fortè talis sit culpa, quæ ipso suo genere (id est, ex se, seu ipso facto, ait glossa, ibidem) suspensionis, vel excommunicationis penam inducat. Cum igitur exceptio firmet regulam in aliis, sequitur ad omnem omnino censuram, quæ non ipso facto seu criminis admisione incurritur, sed à iudice actualiter infligenda est, canonica monitionem (eamque trinam, per se loquendo) necessario præmittendam esse. Ratio est, quia ob crimen merè præteritum, aut emendatum, neque excommunicatio, neque alia propriè dicta censura infligi potest, ut supra dictum. Si autem iudex excommunicationem, aliamve censuram sententiæ ferendæ exequi posset contra criminolum, nulla precedente monitione, tunc sæpe accideret censuram infligi propter crimen merè præteritum, aut emendatum. Quid enim si reus citatus, & cri-

men confessus, ab eo absolvi vellet, & Ecclesie satisfacere, perfectio excommunicari non poterit, cum tunc tunc absolvi deberet, si antea excommunicationem incurrisset, juxta *cap. quafronte de appeli. Con-* firmatur ex eo quod censura hac actualiter non a lege feratur, sed ad hominem, ideoque legis monitio præcedat saltem ordinariæ, & nisi aliud causæ gravitas, seu necessitas requiratur. Ergo, &c.

8. Advertendum est tamen, quod etiam stando in prima opinione iudex talem reum non poterit excommunicare sine citatione, dando ei terminum ad allegandum pro se. Ita Soto *d. 22. quest. 2. art. 2. in 2. concl.* quod ad hoc verum est, ut etiam quando lex excommunicat ipso facto, non possit iudex declarare excommunicatum transgressorem sine citatione, ut docet Philip. Decius *cap. pervenit el. 1. de appellat. Navarr. cap. 27. num. 10. & lib. 5. co. 1. tit. de sent. excom. conf. 10. n. 4.* & alij multi, quos refert & sequitur Covarr. *n. cit. circa finem*, nisi delictum esset notorium, pro qua limitatione facit quod tradit ipse Covarr. *ibid. num. 6. vers. & hæc quidem.* Eandem ponit Navarr. *conf. cit.* & adeo verum est requiri citationem ad declarandum transgressorem incurrere excommunicationem juris ipso facto impositam, ut si aliter fiat, declaratio sit nulla. Ita tenent multi Doctores quos refert & sequitur Covarr. *ibid. num. 5. & Navarr. conf. citato.* Et hæc omnia docet Avila *ubi supra concl. 2.* cui adde Bonacinam in editione novissima loco citato.

RESOL. V.

An censura sine trina monitione non solum sit illicita, sed invalida?
Et in textu hujus Resolutionis multa discutuntur pro firmanda doctrina supra dicta questionis. Ex part. 5. tract. 9. Resol. 19.

§. 1. R^{espondeo} negativè. Vnde quamvis iudex peccet excommunicando in casibus non permixtis sine trina monitione, aut una pro trina, nihilominus censura ita lata valida est, dummodo, aliqua monitio etiam simplex præcesserit. Et ratio est, quia hæc trina monitio non est inducta à jure, ut quid substantialis pertinet ad essentiam censuræ, sed solum ut quid accidentale pertinet ad solemnitatem, ut facile colligitur ex *cap. sacro, de sent. excom.* ubi supponitur excommunicationem latam sine trina monitione posse esse justam, quamvis iudex eam ferens sit dignus poena, sed non posset esse justa, si esset nulla & invalida. Ergo: & nota quod in *cap. Romana, de sent. excom. in 6. censuræ* sine competente monitione late dicuntur injustæ, non obstante quod in *cap. sacro, de sent. excom.* dicantur justæ, quia sunt iniquè datæ, & contra legem, quæ præcipit ferendas esse præmissa canonica monitione; cum quo tamen stat quod possint interdum non esse contra justitiam commutativam, vel distributivam, & ex hac parte possunt appellari justæ, ut vocantur in dicto *cap. sacro.*

2. Notandum est tamen hic primò, quod unaquæque harum trium monitionum aliquo dierum intervallo fieri debet, nisi periculum sit in mora, vel aliqua justa causa arbitrio iudicis pensanda. Secundo necessitate urgente posse licitè trinam monitionem, aut unam pro trina omitti, ut in casu, quo Clericus subito à iudice seculari ad ultimum supplicium deferretur, & jam non executio instaret, posset tunc & deberet talis iudex ab Episcopo excommunicari ipso facto sine prævia monitione trina, aut

Tom. V.

quæ tribus æquivalet propter tria temporis intervallo designata, quia si hæc expectanda forent, interim Clericus interficeretur, & irrideret Ecclesiastica potestas, quod intelligendum est, modò pars aliqua futuri temporis etiam designata, quæ saltem ad deliberandum sufficiat, iudici seculari concedatur. Tertio, dictæ monitiones debent fieri coram personis idoneis, ad testificandum si opus fuerit. Quarto debent fieri in propria persona ejus, qui est censura ligandus, licet hoc in aliquibus casibus non sit necessarium. Et de his omnibus supradictis vide Fabrum *de cens. in 4. sent. dist. 25. qu. 1. disp. 4. cap. 1. num. 75.* Bonacinam *de cens. disp. 1. qu. 1. punct. 9. num. 6.* Cornejo *in 3. part. tr. 5. de cens. in genere, disput. 5. dub. 2. per totum Villabos in summ. tom. 1. tr. 16. dist. 7. per totam.* Hurtado *de cens. in comm. diff. 19. & 20.* Coninch *de Sacram. disput. 13. dub. 9. n. 79.* Avilam *de cens. part. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 7. & seq.*

3. Notandum est tamen hic contra Sayrum *de cens. lib. 1. cap. 12. num. 23.* male citantem pro se, Covarr. & Hugolinum, sine monitionibus censuram ferri non posse, etiam si ante monitiones constet de contumacia rei, ut si publice asseveraverit cum juramento se monitionibus non paritum. Ita Suar. *de cens. disp. 3. sect. 10. num. 8.* & Cornejo *ubi supra.* Vbi etiam notat non posse subditum cedere juri monitionis canonicæ, ita ut non prævia trina monitione ligari possit per censuram.

RESOL. VI.

An declaratoria incursiois in censuras latas contra N. sit valida?
Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto casu.

Et inferitur, quod ab incurfione censurarum excusat ignorantia moraliter vincibilis, & in aliquibus casibus ignorantia etiam crassa, & supina, dummodo non sit affectata.

Et docetur ignorantiam probari posse per juramentum; sed si jurare quis recusat, debet haberi pro excommunicato, &c.

Et asseritur Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiam si se immisceant enormibus, & incedant in habitu laicali, nisi prius ter moneantur, & precedat Declaratoria iudicis Ecclesiastici.

Et multa alia pro firmanda doctrina prædictarum questionum adducuntur, & tota doctrina est valde notanda. Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Resol. 4.

§. 1. S^{upposita} veritate facti in scripturis impressis exhibita, assero primò, Declaratoriam incur-
fionis alicujus censuræ à jure latæ sine prævia citatione esse nullam. Ita Cornejo *in 5. par. D. Thomæ, tom. 2. tr. de cens. in gen. disp. 5. dub. 2. quest. 6.* Avila *de cens. par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 5. concl. 2.* & alij Iurif-consulti, & Canonistæ, quos ad satietatem adducit Chartatius, in *decis. Crimin. 61. num. 22.* assero secundo, in declaratoriam excommunicationis illegitimam minime producere effectum; ne constitutur reum in mora, tanquam nullam ex capiti. *Gratum de offic. deleg. capit. Bone, de elect. Glossa in capit. in jus vocetur;* & inter illos Ludovicus Messia in *l. Regiam Toleti part. 10. fund. 1. numero 24.* Cabedo *par. 2. decis. 15. num. 13.* Carlevalius *de Iudiciis, disp. 2. quest. 7. sect. 3. num. 379.* Giurba, *conf. 48. num. 45.* Daniel de Nobilibus in *Select. contr. Sacri & civilis juris, disp. 1. num. 32.* Io Zangerus *tr. de excep. par. 2.*

A 2 cap. 3.